

The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

ECONOMIC AND SOCIAL-FOCUSED ISSUES OF MODERN WORLD

Conference Proceedings of the 3rd International Scientific Conference

November 17 – 18, 2020

Bratislava 2020

The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava
(Slovak Republic)

Berdyansk State Pedagogical University (Ukraine)

Donbas State Pedagogical University (Ukraine)

The Institute for the Study of Spatial Development (Ukraine)

Kharkiv National Medical University (Ukraine)

Kharkiv National University of Radioelectronics (Ukraine)

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute" (Ukraine)

National University of Civil Defence of Ukraine (Ukraine)

Odesa National Polytechnic University (Ukraine)

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Ukraine)

SI "V. T. Zaycev Institute of General and Emergency Surgery
of NAMS of Ukraine" (Ukraine)

Katowice School of Technology (Poland)

ECONOMIC AND SOCIAL-FOCUSED ISSUES OF MODERN WORLD

*Conference Proceedings of the 3rd International Scientific Conference
November 17 – 18, 2020*

Bratislava 2020

Conference Proceedings of the 3rd International Scientific Conference *Economic and Social-Focused Issues of Modern World* (November 17 – 18, 2020, Bratislava, Slovak Republic). The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, 2020; pp. 393, illus., tabs., bibls.

Reviewers:

doc. Ing. Erika Neubauerová, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, Slovak Republic

prof. WST doc. Ing. Tetyana Nestorenko, PhD., Berdyansk State Pedagogical University, Ukraine

prof. WST prof. BSPU dr Aleksander Ostenda, Katowice School of Technology, Poland

Editorial Office:

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

851 04 Bratislava 5, Furdekova 16

tel. +421 905 864 457

E-mail: sekretariat@vsemvs.sk

Publishing House:

© Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

851 04 Bratislava 5, Furdekova 16

tel. +421 905 864 457

Authors are responsible for content of the materials.

ISBN 978-80-89654-74-1

EAN 9788089654741

© Authors, 2020

© Publishing House VŠEMvs, 2020

SCIENTIFIC AND PROGRAM COMMITTEE

Dr. h. c. prof. Ing. Viera Cibáková, CSc., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

prof. Volodymyr Andronov, Dr.Sc., National University of Civil Defense of Ukraine

prof. Ihor Bohdanov, Dr.Sc., Berdyansk State Pedagogical University

prof. Valeriy Boyko, Dr.Sc., SI “V. T. Zaycev Institute of General and Emergency Surgery of NAMS of Ukraine“

Ing. Michal Fabuš, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

prof. Svitlana Filippova, Dr.Sc., Odesa National Polytechnic University

prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., MHA., Trnava University

prof. Valeriy Kapustnyk, Dr.Sc., Kharkiv National Medical University

prof. Tamara Klebanova, Dr.Sc., Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

prof. Viktoriia Klymenko, Dr.Sc., Kharkiv National Medical University

prof. Ing. Vojtech Kollár, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

prof. Yuriy Kostin, Dr.Sc., Kharkiv National University of Radioelectronics

doc. Oleksandr Nestorenko, PhD., the Institute for Study of Spatial Development

prof. Mykhailo Oklander, Dr.Sc., Odesa National Polytechnic University

prof. Svitlana Omelchenko, Dr.Sc., Donbas State Pedagogical University

prof. WST prof. BSPU dr Aleksander Ostenda, the University of Technology, Katowice

doc. Yurii Otrosh, Dr.Sc., National University of Civil Defence of Ukraine

prof. Olena Vysotska, Dr.Sc., National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

ORGANIZING COMMITTEE

doc. Ruslan Chemchkalenko, PhD., Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics

doc. Olena Chukurna, PhD., Odesa National Polytechnic University

doc. Nadiya Dubrovina, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

doc. Ing. Stanislav Filip, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

prof. Lidiya Guryanova, Dr.Sc., Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Ing. Marián Kováč, PhD., School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

doc. Iryna Kolupaieva, PhD., Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics

doc. Tamara Makarenko, PhD., Berdyansk State Pedagogical University

prof. WST doc. Ing. Tetyana Nestorenko, PhD., Berdyansk State Pedagogical University

doc. Iryna Ostopolets, PhD., Donbas State Pedagogical University

doc. Dmytro Proniaiev, PhD., Bukovian State Medical University

prof. Olena Rayevnyeva, Dr.Sc., Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Senior Researcher Evgeniy Rybka, Dr.Sc., National University of Civil Defence of Ukraine

Anzhela Stashchak, PhD., Kharkiv National Medical University

doc. Yurii Tovkach, PhD., Bukovian State Medical University

prof. Oksana Tulai, Dr.Sc., West Ukrainian National University

prof. Petro Zamiatin, Dr.Sc., SI “V. T. Zaycev Institute of General and Emergency Surgery of NAMS of Ukraine”

Vira Dubrovina, Senior Lecturer, Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics

mgr Tamara Krutko, the Institute for Study of Spatial Development

mgr Paweł Mikos, Katowice School of Technology

CONTENTS

SECTION 1

MODERN ISSUES OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRY, REGION, CITY, ENTERPRISE

<i>Abdulla Alrashdi</i> . Factors of development of the modern regulatory system of the islamic economy of the UAE.....	11
<i>Natalia Birchenko, Natalia Ryzhikova</i> . Accounting and analytical support of risk management of companies.....	16
<i>Jaroslav Čársky</i> . Marketing in european politics in the context of the Slovak Republic.....	21
<i>Olga Gaponiuk</i> . Recreational tourism in Ukraine: peculiarities of development.....	33
<i>Veronika Khalina, Vyacheslav Butskiy, Anastasiya Ustilovska</i> . Peculiarity of public eco-procurement in construction.....	37
<i>Anna Rosokhata, Nataliia Letunovska, Adam Jasniewski</i> . Current issues of a healthy economy in the region: marketing aspects.....	41
<i>Oksana Tulai, Viktor Tsokalo</i> . State financial potential and sustainable development: theoretical and methodological fundamentals of relationship research.....	44
<i>Boris Zheliba</i> . Political and economic factors of the crisis in Belarus 2020	49
<i>Лариса Богуш</i> . Купівельна спроможність заробітної плати: соціально-економічні оцінки та наслідки.....	60

<i>Лідія Гур'янова, Ірина Литовченко, Світлана Прокопович, Юлія Лола, Олена Болотова. Оцінка впливу діджиталізації на рівень соціально-економічного розвитку макрорегіону.....</i>	74
<i>Микола Дурман, Олена Дурман. Співвідношення методів державного регулювання та інструментів державної регуляторної політики.....</i>	79
<i>Юлія Загородня. Сучасні проблеми розвитку морських портів України.....</i>	84
<i>Ангеліна Спіцина. Економічна культура розвитку персоналу в контексті євроінтеграційних процесів.....</i>	89
<i>Сергій Степаненко, Дар'я Літвінова. Моделі та механізми підтримки рішень при формуванні міжбюджетних трансфертів на рівні ОТГ в Україні.....</i>	95
<i>Сергій Степаненко, Ганна Петрикiна. Фінансова стійкість банків: теоретико-методологічні підходи та аналіз.....</i>	105
<i>Олег Супрун, Олена Лобань. Засади формування механізму діагностики економічної безпеки бізнес-структури.....</i>	112
<i>Наталія Трушкіна, Юлія Шкригун. Актуальні питання розвитку транспортної логістики: досвід Словаччини.....</i>	119
<i>Руслан Чемчикаленко, Олексій Коваленко. Концепція фінансової стійкості державних банків в умовах нестабільного економічного розвитку.....</i>	125

SECTION 2

REGIONAL AND LOCAL PROBLEMS OF SOCIAL DEVELOPMENT OF SOCIETY

- Дмитро Антонюк.* Дотримання умов соціального розвитку суспільства як важлива складова легітимації влади в Україні в умовах пандемії COVID-19..... 132
- Катерина Матвєєва, Лариса Порцева.* Хореографія, фізична культура і аромотерапія як природній спосіб відновлення здоров'я і гармонізація сучасного суспільства..... 142
- Вадим Тютюник, Ольга Тютюник.* Регіональні проблеми соціального розвитку суспільства в умовах прояву небезпек та шляхи підвищення ефективності функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах невизначеності вхідної інформації..... 150

SECTION 3

HUMANITARIAN ISSUES OF DEVELOPMENT IN MODERN WORLD

- Nataliia Bakhmat, Olha Chaikowska.* Humanitarian challenges: the case of foreign language learning in agricultural university..... 160
- Ludmyla Bazyl', Valerij Orlov.* Formácia pohľadov uchádzačov o odborné vzdelávanie o úspechu kariéry a podnikateľskej činnosti 163
- Vitalii Boichenko, Alina Sbruieva.* Teaching STEM in Ukrainian schools: priorities and challenges..... 172
- Alina Borysova, Alina Kolesnyk.* Listening and speaking as factors for the formation of foreign language speech competences..... 176
- Alina Borysova, Larysa Sapozhnikova.* Reflection of the Ukrainian ethnocultural specifics in a circle concept..... 180

<i>Iryna Didenko, Svitlana Shybirina. Challenges of university education in the XXI century.....</i>	184
<i>Nataliia Kokhanova. Distance english teaching in primary school: advantages and disadvantages.....</i>	187
<i>Natalia Salnikova. Informatization of modern society as a new stage of the educational process.....</i>	192
<i>Наталія Векуа. Адаптування іншомовних відіменникових прикметників в українській мові.....</i>	196
<i>Ольга Гребенюк, Руслана Білоус. Теоретичні основи дослідження емоційного вигорання у волонтерів.....</i>	202
<i>Григорій Григоренко, Альона Борщевська. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітньому закладі в позаурочний час...</i>	206
<i>Григорій Григоренко, Юрій Посоха. Формування рухових здібностей учнів загальноосвітнього закладу.....</i>	213
<i>Марина Клименко. Інноваційний контекст розвитку кар'єрної компетентності майбутніх інженерів-механіків у технічних університетах.....</i>	220
<i>Дмитро Корзун. Творча спадщина І. Є. Овсінського через призму сучасних проблем розвитку України.....</i>	232
<i>Михайло Красиков. Меморизація міста: сучасні виклики і проблеми (на прикладі м. Харкова).....</i>	236
<i>Олена Куц. Лінгвометодологічні аспекти при формуванні спеціальнопрофесійних і соціально-особистісних компетентностей у курсі «Комунікативний синтаксис».....</i>	246
<i>Оксана Лапа. Перспективи використання досвіду діяльності ЮНІСЕФ практичними психологами і соціальними педагогами закладів професійної (професійно-технічної) освіти України.....</i>	251

<i>Олександр Лефтеров, Ірина Поліщук, Олександр Федосєєв.</i> Особливості позашкільної освіти наукового спрямування на поточному етапі розвитку суспільства.....	258
<i>Наталя Москвіна, Валерія Сечко.</i> Ставлення підлітків до ЛГБТ-спільноти.....	265
<i>Петро Рибалко, Тетяна Лоза.</i> Вивчення інтересів молодших школярів до рухової активності в процесі фізичного виховання.....	273
<i>Анастасія Сизенко, Яна Дьячкова.</i> Професійно спрямована англомовна компетентність як передумова професійного розвитку публічного управлінця.....	282
<i>Наталя Шайда, Вікторія Мухіна.</i> Діагностика агресивності підлітків в контексті вивчення булінгу в шкільному середовищі.....	289

SECTION 4

HEALTH, HEALTHCARE AND PHARMACY: NEW TRENDS AND CHALLENGES

<i>Ivica Gulášová, Jozef Babečka, Nadiya Dubrovina.</i> Starostlivosť o pacienta s cievnou mozgovou príhodou.....	295
<i>Ivica Gulášová, Jozef Babečka, Nadiya Dubrovina, Jana Martinková.</i> Formy a zameranie komunitnej ošetrovateľskej starostlivosti.....	300
<i>Тамара Бардадим, Василь Горбачук, Сергій Осипенко,</i> <i>Наталя Новоселова, Вадим Скобцов.</i> Розробка сучасних систем аналізу біомедичних даних.....	308
<i>Валерій Бойко, Петро Замятін, Юрій Бунін, Сергій Береснєв,</i> <i>Валерій Літвішко, Денис Замятін, Людмила Провар, Василь Кріцак.</i> Діагностичні можливості спіральної комп'ютерної томографії у поранених із комбінованими вогнепальними ушкодженнями грудної клітки.....	315

<i>Олена Бойко, Юлія Волкова, Петро Замятін, Олексій Ткачук, Валерій Літвішко, Денис Замятін.</i> Використання біохімічних маркерів у діагностиці порушень післятравматичного періоду при поєднаній торакальній травмі (огляд літератури).....	320
<i>Катерина Вербицька, Наталя Москвіна.</i> Вплив життєстійкості на поведінку людини.....	328
<i>Євгеній Денисенко.</i> Ритмічна гімнастика як засіб вдосконалення фізичного розвитку підлітків.....	340
<i>Надія Дубровіна, Івіца Гуляшова, Вікторія Клименко, Тетяна Бугаєнко.</i> Основи спілкування з педіатричним пацієнтом.....	345
<i>Юлія Єрмоленко.</i> Розвиток фізичних якостей молодших школярів спортивно-ігровими засобами.....	355
<i>Нікіта Ірза.</i> Підвищення рівня рухової активності у старшокласників.....	360
<i>Олександр Кривенко, Анжела Стацак, Володимир Капустник.</i> Пандемія COVID-19: юридичне обґрунтування відсутності на роботі через самоізоляцію.....	364
<i>Людмила Наливайко, Оксана Івлева, Катерина Родіонова.</i> До проблеми метапневмовірусної інфекції птахів в Україні.....	370
<i>Олексій Стасенко, Ірина Сундукова, Олена Радіонова.</i> Оздоровчі види гімнастики як засіб фізичного виховання учнівської молоді.....	374
<i>Валерія Шах.</i> Роль і значення оздоровчої аеробіки в системі підготовки майбутніх вчителів у вишах України.....	379
<i>Олексій Шевченко.</i> Аналіз ставлення старшокласників до рухової активності і занять фізичною культурою.....	384
<i>Ольга Шевченко, Анастасія Мельнік.</i> Теоретичні основи впровадження ігрової діяльності в інклюзивній освіті молодших школярів.....	388

МОДЕЛІ ТА МЕХАНІЗМИ ПІДТРИМКИ РІШЕНЬ ПРИ ФОРМУВАННІ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ НА РІВНІ ОТГ В УКРАЇНІ

Сергій Степаненко, Дар'я Літвінова

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Харків, Україна

Abstract. This article examines the reform of local self-government in Ukraine, the formation of local budgets and the definition of intergovernmental transfers. The authors constructed regression models of the indicator of the education subvention and the health care subvention for the integrated territorial communities of Kharkiv region. These models can be used for the results of analysis and forecasting to develop a decision support system for the formation of intergovernmental transfers at the level of integrated territorial communities in Ukraine.

Key words: intergovernmental transfers, local budgets, regression model.

Головна мета реформування місцевого самоврядування полягає у створенні механізмів, які би підтримували демократію та розширення повноважень територіальних громад на місцях, створювали би умови для покращення якості життя у містах та селах, надавали можливість до якісного та рівного доступу до послуг освіти, охорони здоров'я, публічних послуг та інше. Для здійснення цих реформ потрібно створення відповідної територіальної організації влади, зміцнення інститутів прямого народовладдя, та узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Основою розбудови механізмів демократії та децентралізації є положення Європейської хартії місцевого самоврядування. Завдяки цьому базовому документу обґрунтовується необхідність створення інституту місцевого самоврядування на основі об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Як відомо, процес децентралізації в Україні було розпочато 2014 року. Основою послужили такі законодавчі інструменти, як: Концепція реформи

місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 01. 04. 2014, закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17. 06. 2014 та закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05. 02. 2015, внесення відповідних змін до Бюджетного і Податкового кодексів, які стосувалися фінансової децентралізації [3].

Також був прийнятий План заходів щодо реалізації реформ розбудови місцевого самоврядування, який передбачував етапи начала та подальшого проведення реформ. Перший етап децентралізації охопив період з 2014 р. по 2019 рр.

Другий етап децентралізації передбачає 2020-2021 рр. Уряд затвердив перспективні плани формування територій громад 24 областей, за період 2014-2020 рр. було утворено 1070 ОТГ, площа утворених ОТГ становить майже 47% від загальної площі України, в ОТГ та містах обласного значення проживає понад 70% населення України [3].

Слід зазначити, що 16. 04. 2020 було прийнято Закон України від № 562-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад», згідно з яким Кабінетом Міністрів України визначено адміністративні центри та затверджено території 1470 спроможних територіальних громад. Тобто, з колишніх 11250 територіальних громад було створено 1470 нових територіальних громад, завдяки запровадженню механізму міжмуніципального співробітництва громади отримали можливість консолідувати зусилля та реалізовувати спільні проекти.

А 17 липня 2020 року була прийнята Постанова № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів», де Верховною Радою ухвалено 136 районів замість 490 районів.

Нова система районування території України відповідає європейським стандартам NUTS 3 [3].

Згідно нового етапу розвитку децентралізації були прийняті наступні завдання:

1. Затвердження нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад і районів.

2. Передача (децентралізація) повноважень виконавчої влади органам місцевого самоврядування та їх розмежуванням між рівнями і органами за принципом субсидіарності.

3. Створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень місцевого самоврядування.

4. Формування ефективної системи служби в органах місцевого самоврядування.

5. Упорядкування системи державного контролю та нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування.

6. Розвиток форм прямого народовладдя засобами виборів та референдумів.

7. Удосконалення механізму координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Забезпечення цих важливих завдань можливе лише при ефективному механізмі створення й розподілу фінансових коштів на центральному й місцевому рівнях, запровадження дієвих механізмів підтримки прийняття рішень й створення відповідного аналітичного апарату з досвідчених й компетентних фахівців з питань публічних та місцевих фінансів, економіко-математичних методів, статистики та інформаційних технологій, які би були здатні розробляти комплекси економіко-математичних моделей для планування, аналізу й прогнозування показників місцевих бюджетів, рішення завдань територіального вирівнювання та зменшення диспропорцій, надання аналітичних звітів на місцях, тощо.

Одним з важливих питань формування місцевих бюджетів є завдання обґрунтування та визначення міжбюджетних трансфертів. Міжбюджетні відносини є важливою складовою бюджетного процесу. Завдяки цьому інструменту здійснюються фінансові відносини між центральними та місцевими органами управління. Міжбюджетні відносини також вирішують завдання соціально-економічного розвитку усіх адміністративно-територіальних одиниць, вирівнюють диспропорції, сприяють забезпеченню рівних умов доступу громадян до публічних послуг, освіти, охорони здоров'я [6].

Питанням аналізу міжбюджетних відносин присвятили свої праці багато вітчизняних й зарубіжних вчених, зокрема: В. Базилевич, О. Василик, І. Волохова, М. Кульчицький, І. Луніна, В. Федосов, В. Швець та ін. [1, 2, 4, 5].

Проте окремі теоретичні й практичні завдання, особливо які стосуються розробки механізму прийнятті рішень та удосконалення модельної бази, є не до кінця вирішеними й потребують подальших опрацювань та досліджень [6].

Метою даної роботи є: аналіз міжбюджетних трансфертів на освіту та охорону здоров'я на прикладі окремих сільських ОТГ Харківської області та визначення факторів, що мають вплив на ці показники на підставі використання регресійних моделей.

Експертами з фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та SKL International) були визначені показники, які мають прямі міжбюджетні відносини з державних бюджетом [3]. Слід зазначити, що експертами кожного року корегувався набір показників, що не дає повноцінної можливості проведення аналізу тих чи інших показників у динаміці. Крім того, кількість ОТГ змінювалася за три останніх рока.

У 2020 р. експертами було обрано 7 показників виконання місцевих бюджетів та визначено 5 груп.

У Таблиці 1 приведені значення цих показників для 18 ОТГ Харківської області.

Проведемо дослідження впливу окремих цих показників на показники формування міжбюджетних трансфертів на освіту та охорону здоров'я.

У якості факторних ознак будемо використовувати такі показники, як:

z_1 – Доходи загального фонду на 1-го мешканця (без трансфертів), грн;

z_2 – Видатки загального фонду на 1-го мешканця, грн;

z_3 – Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової / реверсної дотації у доходах), %;

z_4 – Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду, %;

z_5 – Питома вага капітальних видатків у загальній сумі видатків (загальний та спеціальний фонди), %.

Залежними ознаками у моделі виступали такі показники:

y_1 – показник субвенцій на освіту на 1 мешканця, грн.;

y_2 – показник субвенцій на охорону здоров'я на 1 мешканця, грн.

Таблиця 1. Окремі показники виконання місцевих бюджетів ОТГ Харківської області за 1 півріччя 2020 року

№ п/п	Назва ОТГ	Загальна характеристика	Показник 1		Показник 2		Показник 3		Показник 4		Показник 5		Показник 6		Показник 7		Загальний рейтинг
		Чисельність населення на 01.01.2020 (тис. ос.)	Доходи заг-го фонду 1-го мешканця (без трансфертів) (грн)	Рейтинг	Видатки заг-го фонду на 1-го мешканця (грн)	Рейтинг	Видатки на утримання апарату управління на 1-го мешканця (грн)	Рейтинг	Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах) (%)	Рейтинг	Співвідношення видатків на утримання апарату управління із сумою доходів заг-го фонду (без трансфертів) (%)	Рейтинг	Питома вага заробітної плати у видатках заг-го фонду (%)	Рейтинг	Питома вага капітальних видатків у загальній сумі видатків (заг-ий та спеціальний фонди), (%)	Рейтинг	
Група 1																	
1	Пісочинська	33,6	2412,8	24	2682,2	100	261,5	11	16,6%	73	10,8%	5	65,0%	8	19,0%	6	16
2	Нововодолазька	16,6	2467,5	22	3296,5	54	424,6	74	0,0%	19	17,2%	32	76,2%	26	11,7%	17	20
3	Золочівська	24,9	1825,7	51	3165,0	66	400,9	64	5,5%	34	22,0%	55	82,6%	64	2,8%	72	55
4	Мерф'янська	25,7	1622,1	68	3058,2	74	430,6	75	15,1%	65	26,5%	86	77,7%	35	5,5%	45	71
Група 2																	
5	Роганська	14,0	2921,2	21	3266,5	55	660,2	114	-6,2%	13	22,6%	50	72,4%	22	16,9%	15	19
6	Малоданилівська	13,8	2318,6	33	2795,2	106	435,8	76	12,0%	64	18,8%	21	58,5%	7	9,8%	35	33

7	Чкаловська	12,4	1661,1	74	2953,3	99	398,3	62	14,0%	68	24,0%	61	77,8%	37	20,3%	12	51
8	Зачепилівська	11,0	1542,2	84	2902,6	102	359,6	42	5,4%	42	23,3%	56	85,4%	93	5,8%	61	70
Група 3																	
9	Наталинська	6,3	8262,3	5	5307,0	11	823,3	248	-23,5%	8	10,0%	5	51,5%	8	32,8%	4	2
10	Старовірівська	5,8	4238,1	19	4497,8	24	842,8	253	6,0%	71	19,9%	42	64,4%	18	19,8%	27	21
11	Коломацька	6,8	2694,7	49	4274,4	33	931,5	266	-0,1%	40	34,6%	160	75,1%	52	10,4%	76	59
12	Малинівська	8,9	2651,4	51	2975,2	177	709,9	226	-3,3%	31	26,8%	87	69,9%	29	9,3%	85	62
13	Старосалтівська	7,9	2026,3	93	3615,8	66	715,6	228	10,4%	94	35,3%	172	75,8%	56	8,1%	96	90
14	Великобурлуцька	7,1	2467,9	59	3924,1	48	860,0	256	0,0%	41	34,8%	165	77,1%	64	1,4%	226	110
15	Оскільська	9,9	1067,2	218	2087,5	265	415,7	90	34,3%	196	39,0%	198	82,0%	125	6,1%	123	212
16	Циркунівська	9,1	1542,9	143	2381,8	259	818,3	246	21,5%	148	53,0%	255	81,0%	114	9,6%	84	219
Група 5																	
17	Лозівська	80,8	2087,7	30	2920,7	30	392,5	19	0,3%	17	18,8%	26	68,9%	23	5,8%	31	28
18	Ізюмська	56,2	1381,7	43	2656,0	36	343,0	13	23,4%	35	24,8%	35	70,5%	29	14,0%	9	36

Джерело: побудовано авторами

У Таблиці 2 приведені результати розрахунків для показника y_1 .

Таблиця 2. Характеристики регресійної моделі для показника субвенції на освіту (y_1) для ОТГ Харківської області

Умовні позначення	Оцінка параметру стандартизованої моделі	Середнє квадрат. відхилення оцінки параметру станд. моделі	Оцінка параметру моделі регресії	Середнє квадратичне відхилення оцінки параметру регресії	Значення критерія Стьюдента	Рівень стат. значимості
	b*	Std.Err.	b	Std.Err.	t(332)	p-value
Константа (вплив інших факторів)	-	-	-3365,58	661,5475	-5,08744	0,000267
z1	0,101381	0,315499	0,03	0,0841	0,32134	0,753484
z2	0,804144	0,199954	0,43	0,1073	4,02164	0,001694
z3	-0,096698	0,168369	-3,19	5,5478	-0,57432	0,576357
z4	1,011710	0,157685	49,23	7,6734	6,41602	0,000033
z5	0,288095	0,167706	15,91	9,2634	1,71786	0,111493

Джерело: побудовано авторами у пакеті Statistica

З приведеної таблиці видно, що оцінки параметрів статистично значимі на рівні $p < 0,01$ для константи та таких факторів, як: z_2 та z_4 , та на рівні $p < 0,01$ для фактору z_5 .

У Таблиці 3 приведені показники адекватності цієї моделі.

Таблиця 3. Показники адекватності регресійної моделі $y_1 = f(z_1, z_2, z_3, z_4, z_5)$

Показник	Умовне позначення	Значення
Коефіцієнт множинної кореляції	Multiple R	0,9433036
Коефіцієнт детермінації	Multiple R-squared (R^2)	0,8898216
Значення за критерієм Фішера	F(4,332)	0,8439139
Рівень статистичної значимості	p	19,382853
Стандартна помилка прогнозу за моделлю	Std.Err. of Estimate	2,261E-05
Значення за критерієм Дарбіна-Уотсона	DW (Durbin-Watson)	1,587708
Значення показника серійної автокореляції	Serial Autocorrelation	0,040821

Джерело: складено авторами на підставі розрахунків у пакеті Statistica

Як видно, в цілому ця модель є адекватною та може бути використана для прогнозу й аналізу.

У Таблиці 4 приведені результати розрахунків для показника y_2 .

Таблиця 4. Характеристики регресійної моделі для показника субвенції на охорону здоров'я (y_2) для ОТГ Харківської області

Умовні позначення	Оцінка параметру стандартизованої моделі	Середнє квадрат. відхилення оцінки параметру станд. моделі	Оцінка параметру моделі регресії	Середнє квадратичне відхилення оцінки параметру регресії	Значення критерія Стьюдента	Рівень стат. значимості
	b*	Std.Err.	b	Std.Err.	t(332)	p-value
Константа (вплив інших факторів)	-	-	245,4858	55,10551	4,45483	0,000786
z1	-1,67374	0,620389	-0,0189	0,00700	-2,69789	0,019385
z2	0,64766	0,393184	0,0147	0,00894	1,64721	0,125432
z3	-0,96395	0,331075	-1,3455	0,46212	-2,91157	0,013043
z4	-0,46737	0,310067	-0,9634	0,63918	-1,50732	0,157596
z5	0,38693	0,329773	0,9054	0,77162	1,17333	0,263427

Джерело: побудовано авторами у пакеті Statistica

З приведеної таблиці видно, що оцінки параметрів статистично значимі на рівні $p < 0,05$ для константи та фактору z_3 . Для факторів z_2 та z_4 оцінки параметрів є статистично значимими лише на рівні $p < 0,16$ (16% статистичної помилки). Для фактору z_5 оцінка параметра не є значимою навіть й на такому рівні.

У Таблиці 5 приведені показники адекватності цієї моделі.

В цілому ця модель також є адекватною та може бути використана для прогнозу й аналізу. Як видно, з результатів представлених у Таблиці 2, на показник формування субвенцій на освіту мав значний вплив показник видатки загального фонду на 1-го мешканця, тобто ті громади, які мали більш можливостей до різних проектів та планували більші витрати, одержували й більші субвенції на середню освіту.

Таблиця 5. Показники адекватності регресійної моделі $y_2=f(z_1, z_2, z_3, z_4, z_5)$

Показник	Умовне позначення	Значення
Коефіцієнт множинної кореляції	Multiple R	0,757616126
Коефіцієнт детермінації	Multiple R-squared (R^2)	0,573982194
Значення за критерієм Фішера	F(4,332)	0,396474775
Рівень статистичної значимості	p	3,233567346
Стандартна помилка прогнозу за моделлю	Std.Err. of Estimate	0,044452224
Значення за критерієм Дарбіна-Уотсона	DW (Durbin-Watson)	2,253953
Значення показника серійної автокореляції	Serial Autocorrelation	-0,136678

Джерело: складено авторами на підставі розрахунків у пакети Statistica

Показник питомої ваги заробітної плати у видатках загального фонду теж мав суттєвий вплив на показник формування субвенцій на освіту. Чим вище була питома вага заробітної плати у видатках загального фонду, тим більше був показник формування субвенцій на освіту. Показник питомої ваги капітальних видатків у загальній сумі видатків також визначав значення субвенцій на освіту, проте його вплив був менший в порівнянні з показником питомої ваги заробітної плати у видатках загального фонду.

Що стосується показника формування субвенцій на охорону здоров'я та його залежності від окремих приведених показників (Табл. 4), видно, що в відповідній регресійній моделі коефіцієнт кореляції менший (Табл. 5), ніж у випадку регресійної моделі для показника формування субвенції на освіту (Табл. 3). Тобто, при визначенні показника формування субвенцій на охорону здоров'я більший вплив мають й випадкові фактори. Також на цей показник суттєво впливали лише такі фактори, як доходи загального фонду на 1-го мешканця та рівень дотаційності бюджетів. Проте, такі фактори, як питома вага заробітної плати у видатках загального фонду та питома вага капітальних видатків у загальній сумі видатків не мали статистично значимий вплив на показник формування субвенцій на охорону здоров'я.

Таким чином, ці досить дискусійні висновки свідчать про необхідність удосконалення системи підтримки прийняття рішень щодо формування субвенцій на освіту та охорону здоров'я у територіальних громадах. Тому що не зважаючи на високі продекларовані цілі фінансової децентралізації та розвитку громад, приведені показники формування субвенцій на такі важливі публічні послуги, як освіта та охорона здоров'я не відображують принципів

рівності та однакової якості цих послуг, а свідчать й про тенденції подальшого розширення рівня життя населення у цих громадах.

Література

1. Бюджетний менеджмент: підручник / за заг. ред. В. М. Федосова. – Київ: КНЕУ, 2014. – 864 с.
2. Волохова І. С. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації / І. С. Волохова. – Одеса: Одеський національний університет, 2015. – 370 с.
3. Децентралізація має можливості [Електронний ресурс] / Державні сайти України. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/>. – Станом на 22. 11. 2020. – Назва з екрана.
4. Кульчицький М. І. Фінансове територіальне вирівнювання в системі міжбюджетних відносин: монографія / М. І. Кульчицький, О. В. Заброцька. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – 336 с.
5. Швець В. Я. Концептуальні підходи до вдосконалення системи міжбюджетних відносин / В. Я. Швець // Фінанси України. – 2015. – № 3. – С. 23-31.
6. Ясиневич С. Л. Федералізація і децентралізація: міфи та реальність [Електронний ресурс] / С. Л. Ясиневич // Міжнародна наукова інтернет-конференція «Соціум. Наука. Культура». – Режим доступу: <http://intkonf.org/yasinevich-cl-federalizatsiya-i-detsentralizatsiya-mifi-ta-realnist/>. – Станом на 22. 10.2020. – Назва з екрана.